

Europees Justitieel Netwerk - België

EUR-Alert! ¹ 2012/4

Inhoud

I. Themanummer – Toepassing van het recht van de Europese Unie

A. Instrumenten van het EU-recht

A.1 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

A.2 Verordening

A.3 Richtlijn

A.3.1 Definitie

A.3.2 Richtlijnconforme interpretatie

A.3.3 Welke regels worden richtlijnconform getoetst?

A.3.4 Praktische voorbeelden

B. De taak van de rechter in het licht van de voorrang van het recht van de Unie

B.1 Buiten toepassing laten van nationale bepalingen die strijdig zijn met het EU-recht

B.2 Ambtshalve toetsing van het EU-recht?

C. Hulpmiddelen bij de toepassing en interpretatie van het EU-recht

C.1 De prejudiciële procedure voor het Hof van Justitie

C.2 Rechtspraak van het Hof van Cassatie

C.3 Rechtsvergelijking

C.4 Voorbereidende werken van de EU wetgevende akte

C.5 Website van het relevant directoraat-generaal van de Europese Commissie

¹ Het opzet van *EUR-Alert!* en deze publicatie kwamen tot stand dankzij de medewerking van magistraten en referendarissen bij het Hof van Cassatie en van de Belgische leden van het Europees Justitieel Netwerk in burgerlijke en handelszaken (EJN - <http://ec.europa.eu/civiljustice>). *EUR-Alert!* is opgesteld op basis van de selectie van EU wetgeving en rechtspraak voor de Larcier Wetboeken. Magistraten die *EUR-Alert!* niet ontvangen per email, kunnen inschrijven op het adres euralert@gmail.com. De *EUR-Alert!*-themanummers zijn te raadplegen op de website van het Instituut voor gerechtelijke opleiding (<http://www.igo-ifj.be/nl/content/eur-alert>), onder 'opleidingen – internationaal'.

Copyright © 2012 *EUR-Alert!*-redactie – Verdere verspreiding voor niet commercieel gebruik toegestaan mits bronvermelding. Alle rechten overigens voorbehouden. De leden van het redactiecomité zijn Ivan Verougstraete, Beatrijs Deconinck, Ilse Couwenberg en Amaryllis Bossuyt.

II. Overzicht van wetgeving en rechtspraak geselecteerd uit het Publicatieblad van de EU van april en mei 2012

A. Wetgeving

B. Rechtspraak

Burgerlijk en Gerechtelijk Recht

Handelsrecht, Financieel en Economisch Recht

Fiscaal recht

Staatsrecht en Bestuursrecht

Milieurecht

III. EU-recht zoeker (Praktische handleiding bij opzoeking van EU-wetgeving en rechtspraak)

I. Themanummer – Toepassing van het recht van de Europese Unie²

A. Instrumenten van het EU-recht

Vandaag spreken we over het "EU-recht" of "Unierecht" en niet meer het "Gemeenschapsrecht" of "recht van de Europese Gemeenschappen". De Europese Gemeenschappen (EG) zijn niet meer sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon op 1 december 2009. Het EG-Verdrag is vervangen en hernummerd door het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: "VWEU").³

A.1 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

De bepalingen van het VWEU, die nauwkeurig, duidelijk en onvoorwaardelijk zijn, hebben 'directe' of 'rechtstreekse' werking.⁴ Dit betekent dat zij aan de particulieren rechten verlenen welke de nationale rechter dient te handhaven. Dit geldt in geschillen zowel ten aanzien van andere particulieren/ondernemingen als ten aanzien van de overheid (d.i. respectievelijk horizontale en verticale rechtstreekse werking). Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: Hof van Justitie) geeft definitief uitsluitsel over de al dan niet directe werking van een bepaling van het VWEU.

² Opgesteld door Amaryllis Bossuyt. Dit themanummer is een verkorte versie van haar bijdrage "De toepassing van het recht van de Europese Unie door de advocaat en de magistraat: Over het waarom dit geen ver-van-hun-bed-show is", gepubliceerd in *Praktijkjurist* XVIII Strafrecht en maatschappij, Gent, Story, 2012, p. 163 e.v.

De KULeuven organiseert op 30 augustus en 6 september as., respectievelijk in Leuven en in Kortrijk de studienamiddag "De invloed van het Europese recht op het Belgisch Privaatrecht". Zowel de algemene principes inzake de doorwerking van het Europese recht in het Belgische privaatrecht, als de invloed rechtstak per rechtstak worden toegelicht. De studienamiddag is erkend door het IGO. Online inschrijven kan via http://www.law.kuleuven.be/apps/activiteiten/portaal/index.php?show=sessie&sessie_ref=562

³ Zie hierover P. Van Nuffel, "Prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie: leidraad voor de rechtspraktijk na het Verdrag van Lissabon", *RW* 2009-10, p. 1154.

⁴ HvJ 5 februari 1963, Van Gend en Loos, 26/62. Voor de vindplaats van rechtspraak van het Hof van Justitie, zie *infra* "III. EU-recht zoeker".

Voorbeeld: Artikel 48 VWEU heeft geen directe werking: Het artikel bepaalt dat waarborgen dienen te worden voorzien voor al dan niet in loondienst werkzame migrerende werknemers. Een particulier kan zich niet op deze bepaling beroepen in een geding voor een nationale rechter tegenover een werkgever uit de privésector.⁵

De bepalingen van het VWEU zijn rechtstreeks toepasselijk. Dit wil zeggen dat de artikelen automatisch deel uitmaken van de Belgische rechtsorde zonder dat daartoe enige omzetting in nationaal recht nodig is.

A.2. Verordening

Een verordening heeft krachtens artikel 288, twee alinea, VWEU, een algemene strekking en is verbindend in al haar onderdelen.

De bepalingen van een verordening zijn, net als de bepalingen van het VWEU, rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.⁶

De bepalingen van een verordening die inhoudelijk gezien onvoorwaardelijk en voldoende nauwkeurig zijn – hetgeen meestal het geval is – hebben rechtstreekse werking en kunnen als zodanig rechten verlenen aan particulieren en ondernemingen. De nationale rechter is verplicht die rechten te beschermen. De bepalingen van een verordening hebben dan horizontale en verticale directe werking.⁷ Het is zoals een nationale bepaling, waarvan de schending direct voor de rechter kan worden ingeroepen tegenover de overheid, een onderneming of een particulier.

Voorbeeld: Artikel 4, in samenlezing met de artikelen 7 en 9 van Verordening 261/2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten. Deze bepaling geeft de persoon die is geweigerd op een vlucht (ten 1500 km), bijvoorbeeld wegens overboeking, rechtstreeks recht op een compensatie van 250 euro, evenals gratis maaltijden en verfrissingen, in redelijke verhouding tot de wachttijd.

A.3. Richtlijn

A.3.1. Definitie

Een richtlijn is verbindend ten aanzien van het te bereiken resultaat voor elke lidstaat waarvoor zij bestemd is. Aan de nationale instanties wordt de bevoegdheid gelaten vorm en middelen te kiezen.⁸ Dit betekent dat een richtlijn in het nationale recht moet worden omgezet om toepasselijk te zijn. Dit kan met name in een wet of een koninklijk besluit. De termijn van implementatie wordt in de richtlijn zelf bepaald. De richtlijn is dus niet rechtstreeks toepasselijk.

Voorbeeld: De wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming, die in werking is getreden op 12 mei 2010, omvat de omzetting van meerdere richtlijnen, met name Richtlijn 2005/29/EG van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt ("Richtlijn oneerlijke handelspraktijken") en Richtlijn 2006/114/EG van 12 december 2006 inzake misleidende reclame en vergelijkende reclame.

Onder bepaalde voorwaarden heeft een richtlijn verticale directe werking. Als de Staat hetzij verzuimd heeft de richtlijn binnen de gestelde termijn in nationaal recht om te zetten, hetzij dit op onjuiste wijze heeft gedaan, dan kan de particulier zich na

⁵ HvJ 10 maart 2011, Casteels, C-379/09.

⁶ artikel 288 VWEU.

⁷ HvJ 4 juli 2011, Bureau National Interprofessionnel du Cognac, gevoegde zaken C-4/10 en C-27/10; HvJ 17 mei 1972, Leonasio, 93/71; K. Lenaerts en P. van Nuffel, *Europees recht in hoofdlijnen*, Intersentia, Antwerpen, 2011, nr. 768.

⁸ artikel 288 VWEU.

afloop van de omzettingstermijn op de richtlijn tegenover de Staat voor de nationale rechterlijke instanties beroepen. Voorwaarde is wel dat de bepalingen van de richtlijn inhoudelijk gezien onvoorwaardelijk en voldoende nauwkeurig zijn.⁹

Voorbeeld: Een kredietbemiddelaar kan zich tegenover de belastingadministratie beroepen op een belastingvrijstelling waarin de BTW-Richtlijn voorziet.¹⁰ Artikel 13 b, sub d-1, van de Zesde Richtlijn 77/388¹¹ bepaalt dat de lidstaten onder meer "de verlening van kredieten en bemiddeling inzake kredieten" van de btw moeten vrijstellen.

De bepalingen van een richtlijn kunnen echter nooit horizontale directe werking hebben, zelfs niet als de richtlijn niet of slecht is omgezet in het Belgisch recht. Een richtlijn kan uit zichzelf geen verplichtingen aan particulieren opleggen en een bepaling van een richtlijn kan als zodanig niet tegenover een particulier worden ingeroepen.¹² Dit belet niet dat de rechtzoekende de richtlijnconforme interpretatie kan vragen van de toepasselijke nationale wet.

A.3.2. Richtlijnconforme interpretatie

Artikel 4.3 VWEU bepaalt dat krachtens het beginsel van loyale samenwerking, de Unie en de lidstaten elkaar respecteren en elkaar steunen bij de vervulling van de taken die uit de Verdragen voortvloeien. De rechter is binnen zijn bevoegdheden verplicht al het mogelijke te doen om de volle werking van de betrokken richtlijn te verzekeren.¹³

Daaruit vloeit de verplichting voor de nationale rechter voort tot "richtlijnconforme interpretatie". De rechter dient tot een oplossing te komen die in overeenstemming is met de in de richtlijn nagestreefde doelstelling.¹⁴ Bij de uitlegging en toepassing van de relevante bepalingen van het interne recht dient verwezen te worden naar de inhoud van een richtlijn en, in voorkomend geval, de uitlegging van de bepalingen van deze richtlijn door het Hof van Justitie.

De rechter moet vanaf het verstrijken van de omzettingstermijn en zelfs al is de richtlijn nog niet omgezet in het Belgisch recht, het nationaal recht, in de mate van

⁹ HvJ 4 december 1974, Van Duyn, 41/74; HvJ 5 april 1979, Ratti, 148/78. Een unierechtelijke bepaling is onvoorwaardelijk wanneer zij een verplichting oplegt die aan geen enkele voorwaarde is gebonden en die voor haar uitvoering of werking niet afhangt van een handeling van de instellingen van de Unie of van de lidstaten. Dit is niet het geval wanneer een unierechtelijke bepaling enkel een doelstelling formuleert die moet worden bereikt, waarbij de lidstaten een grote speelruimte wordt gelaten om de middelen te kiezen om deze doelstelling te verwezenlijken (HvJ 26 mei 2011, Stichting Natuur en Milieu, gevoegde zaken C-165/09 tem C-167/09).

¹⁰ HvJ 19 januari 1982, Becker, 8/81.

¹¹ De Zesde Richtlijn 77/388/EEG van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der Lidstaten inzake omzetbelasting - Gemeenschappelijk stelsel van btw: uniforme grondslag, is vervangen door Richtlijn 2006/112/EG van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van btw. De vrijstellingen van btw zijn opgenomen in Titel IX van deze laatste richtlijn (art. 131 - 165). Vele vrijstellingen zijn dezelfde als onder het regime van de Zesde Richtlijn 77/388. Bijv. artikel 135.1.b van Richtlijn 2006/112 bepaalt dat de verlening van kredieten en de bemiddeling inzake kredieten, alsmede het beheer van kredieten door degene die ze heeft verleend, door de lidstaten moet vrijgesteld worden van btw. De rechtspraak onder de Zesde Richtlijn 77/388 kan dus, in voorkomend geval, worden getransponeerd op de gelijke/gelijkaardige bepalingen van Richtlijn 2006/112.

¹² HvJ 24 januari 2012, Maribel Dominguez, C-282/10; HvJ 7 maart 1996, El Corte Inglés, C-192/94; HvJ 26 februari 1986, Marshall, 152/84.

¹³ Zie HvJ 24 november 2011, Commission/Italië, C-379/10 en noot H. Pauliat, "Arrêt "Commission c. Italie": responsabilité des Etats membres pour les décisions rendues par leurs magistrats et charge de la preuve", *JTE* 2012, p. 83.

¹⁴ HvJ 10 maart 2010, Deutsche Lufthansa, C-109/09.

het mogelijke, richtlijnconform interpreteren.¹⁵ De richtlijnconforme interpretatie wordt begrensd door de algemene rechtsbeginselen, met name het rechtszekerheidsbeginsel en het verbod van terugwerkende kracht.¹⁶

De richtlijn kan evenmin dienen als grondslag voor een uitlegging *contra legem* van het nationale recht.¹⁷

A.3.3 Welke regels worden richtlijnconform getoetst?

De verplichting tot richtlijn conforme interpretatie betreft alle bepalingen van nationaal recht.

Ten eerste zijn dit de regels die specifiek met het oog op de omzetting van de richtlijn zijn aangenomen, bijvoorbeeld een wet of een koninklijk besluit.

In de wettekst zelf (meestal een van de eerste bepalingen) of in de parlementaire voorbereiding (memorie van toelichting) van de wet, staat gepreciseerd van welke richtlijn, in voorkomend geval, de wet de omzetting beoogt.

Praktisch: Zoek de wet op via juridat (<http://www.juridat.be> – Nederlands – Belgische wetgeving = <http://www.ejustice.just.fgov.be/wet/wet.htm>) Onderaan staan de referenties naar de parlementaire voorbereiding,¹⁸ die men op de website van de Kamer van volksvertegenwoordigers <http://www.dekamer.be>, terugvindt.

Ten tweede is dit ook de bestaande wetgeving die reeds gold vóór de richtlijn werd aangenomen. De wetgever kan er immers voor kiezen een bestaande wet zonnig aan te passen eerder dan een nieuwe wet voor te stellen om aan de vereisten van de richtlijn te voldoen.¹⁹

Voorbeeld: Het KB nr. 20 van 20 juli 1970 moet geïnterpreteerd worden in het licht van de Zesde BTW-richtlijn die dateert van 1976, vanaf het moment van het verstrijken van de omzettingstermijn.

A.3.4 Praktische voorbeelden

Voorbeelden: 1. Een Belgisch gezin boekte een pakketreis naar Turkije met de plaatselijke touroperator. Na een paar dagen ter plaatse krijgt de dochter een salmonellavergiftiging, te wijten aan de in de club verstrekte voeding. De ziekte uitte zich met name in koortsaanvallen die verschillende dagen duurden. De dochter moest tot aan het einde van de vakantie door haar ouders worden verzorgd. Zij vraagt schadevergoeding, die mede de vergoeding van gedeerde vakantievreugde en het doorstane ongemak omvat. Aan het Hof van Justitie wordt gevraagd indien terzake onder schade ook morele schade dient te worden begrepen. Het Hof antwoordt dat de Europese pakketreisrichtlijn 90/314/EEG van 13 juni 1990, en in het bijzonder artikel 5 ervan, de consumenten beoogt te beschermen. In het kader van toeristische reizen is de vergoeding van de door gedeerd vakantiegenot veroorzaakte schade voor de consument zeer belangrijk. Artikel 5 van de Richtlijn moet volgens het Hof van Justitie derhalve aldus worden uitgelegd dat het in beginsel aan de consument een recht

¹⁵ HvJ, 4 juli 2006, Adeneler, C-212/04.

¹⁶ HvJ 10 maart 2010, Deutsche Lufthansa, C 109/09; HvJ 12 december 1996, X., gevoegde zaken C-74/95 en C-129/95.

¹⁷ HvJ 10 maart 2010, Deutsche Lufthansa, C-109/09; Zie Cass. 24 januari 2003, C.00.0483.N, op <http://jure.juridat.just.fgov.be>. Zie ook *supra* mbt de afwezigheid van een horizontale directe werking voor een richtlijn.

¹⁸ Voorbeeld: Wetsontwerp betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming van 28 december 2009, Memorie van toelichting, *Parl. St.* Kamer, Doc 52 - 2340/001, p. 4.

¹⁹ HvJ 13 november 1990, 106/89, Marleasing, *SEW* 1992 (weergave), p. 816, noot C. Timmermans; zie ook HvJ 10 maart 2010, Deutsche Lufthansa, C-109/09.

verleent op vergoeding van de immateriële schade die voortvloeit uit het niet of slecht uitvoeren van de dienstverrichtingen die samen een pakketreis vormen.²⁰

2. Indien de vraag rijst of een bepaalde marktpraktijk *a)* in strijd is met de vereisten van professionele toewijding; en *b)* het economische gedrag van de gemiddelde consument, die zij bereikt of op wie zij gericht is met betrekking tot het onderliggende product wezenlijk verstoort of kan verstoren, en derhalve conform de *catch-all* bepaling van artikel 84 van de wet marktpraktijken van 6 april 2010 oneerlijk en dus verboden is, dient deze casus te worden opgelost in het licht van de Richtlijn waarvan deze wet de omzetting is. Dit is met name de genoemde Richtlijn oneerlijke handelspraktijken 2005/29/EG. De *catch-all* bepaling van artikel 84 van de wet marktpraktijken is de uitvoering van artikel 5(2) van de richtlijn 2005/29.

3. Een consument heeft bij een firma via het internet een bestelling van drie broeken geplaatst die met de post worden verzonden. De prijs van de broeken is 80 euro. De kost van de verzending van de broeken door de firma naar de consument en die aan de consument wordt doorgerekend, bedraagt 15 euro.

De broeken passen de consument niet dus hij stuurt ze binnen de 14 dagen terug. De firma betaalt de kost van de broeken terug, maar niet de 15 euro verzendkosten.

Artikel 47 van de wet marktpraktijken van 6 april 2010 bepaalt dat bij elke overeenkomst op afstand, de consument beschikt over een termijn van ten minste 14 kalenderdagen waarbinnen hij de overeenkomst kan herroepen. "In geval van uitoefening van dit herroepingsrecht is de onderneming gehouden tot terugbetaling van de door de consument gestorte bedragen, zonder kosten."

Wat is bedoeld met de "door de consument gestorte bedragen", zijn dit ook de kosten van verzending naar de consument die door de firma aan de consument zijn doorgerekend wanneer deze laatste de bestelling plaatste?

In de memorie van toelichting van het wetsontwerp betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming staat vermeld dat de wet handelspraktijken, de voorganger van de wet marktpraktijken, ook de omzetting behelst van de Richtlijn 97/7/EG van 20 mei 1997 betreffende de bescherming van de consument bij op afstand gesloten overeenkomsten. Bij het lezen van de tekst van de richtlijn zien we dat artikel 47 van de wet marktpraktijken, de omzetting is van artikel 6 van Richtlijn 97/7. Het zijn woordelijk bijna dezelfde bepalingen. Via de website *EUR-Lex* vinden we de rechtspraak van het Hof van Justitie dat vermeld artikel 6 interpreteert. Het arrest van 15 april 2010 in de zaak C-511/08 bevat de oplossing op onze casus.²¹ Het Hof oordeelt: "Artikel 6, lid 1, eerste alinea, tweede volzin, en lid 2, van richtlijn 97/7/EG moet aldus worden uitgelegd dat het in de weg staat aan een nationale regeling volgens welke de leverancier, in een op afstand gesloten overeenkomst, de kosten van verzending van de goederen mag aanrekenen aan de consument wanneer deze laatste zijn herroepingsrecht uitoefent."

B. De taak van de rechter in het licht van de voorrang van het EU-recht

B.1. Buiten toepassing laten van nationale bepalingen die strijdig zijn met het EU-recht

Wanneer het voor de rechter onmogelijk is om de nationale bepalingen in overeenstemming met de eisen van het recht van de EU uit te leggen en toe te passen, zal de rechter zo nodig, op eigen gezag, de nationale wetgeving die strijdig is met de bepalingen van het EU-recht, buiten toepassing laten. Hij moet daarvoor niet de voorafgaande opheffing via de wetgeving of enige andere constitutionele procedure vragen of afwachten.²²

Het EU-recht staat eveneens in de weg aan de geldige totstandkoming van elke bepaling van een nationale rechtsorde of enige wetgevende, bestuurlijke of

²⁰ HvJ 12 maart 2002, Simone Leitner, C-168/00.

²¹ Voor een praktische leidraad hoe de arresten van het Hof van Justitie betreffende de EU-bepaling terzake te vinden, zie *infra* "III. EU-recht zoeker".

²² Arresten van het HvJ van 22 juni 2010, Melki, C-188/10; van 11 januari 2007, ITC, C-208/05 en van 9 maart 1978, Simmenthal, 106/77.

rechterlijke praktijk die ertoe zou leiden, dat aan de werking van het EU-recht wordt afgedaan. De rechter zal dus die nationale strijdige wetgeving niet toepassen, zelfs al dateert ze van na de toepasselijke EU-bepalingen.

B.2. Ambtshalve toetsing van het EU-recht?

De rechter is in beginsel niet verplicht om ambtshalve een mogelijke schending van het EU-recht op te werpen en te onderzoeken.

In beginsel zal het dus de taak zijn van de advocaat in voorkomend geval de schending van de welbepaalde EU-bepaling aan te voeren voor de rechter. Als de advocaat daaraan verzaakt, mag de rechter wel ambtshalve schending opwerpen van het EU-recht, op voorwaarde dat hij geen geschil opwerpt waarvan de partijen bij conclusie het bestaan hebben uitgesloten. De rechter kan zich enkel baseren op elementen die hem regelmatig zijn voorgelegd en mag de oorzaak van de vordering niet wijzigen. Hoe vroeger het stadium van de zaak waarin de rechter deze in voorkomend geval aan het EU-recht toetst, hoe beter. De rechter die ambtshalve de schending van het Unierecht opwerpt, zal – uiteraard - de partijen de kans geven zich uit te spreken met betrekking tot de vermeende schending.²³

Uitzonderingen: Wanneer er schending voorligt van een EU-bepaling van openbare orde²⁴ of wanneer het openbaar belang het vereist, is de nationale rechter verplicht ambtshalve de schending van het EU-recht op te werpen. Inzake *consumentenbescherming* verplicht het Hof van Justitie aldus de nationale rechter tot ambtshalve toetsing. Zo rechtvaardigen de aard en het gewicht van het openbare belang waarop de door de richtlijn 93/13 van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, aan de consument verschaft bescherming berust, dat de genoemde rechter ambtshalve dient te beoordelen of een contractueel beding oneerlijk is.²⁵ De IPR-verordeningen zelf vereisen dat de nationale rechter zijn *internationale bevoegdheid* ambtshalve onderzoekt.²⁶

C. Hulpmiddelen bij de toepassing en interpretatie van het EU-recht

C.1. Prejudiciële procedure voor het Hof van Justitie

Bij de toepassing van het EU-recht kan elke nationale rechter gebruik maken van de samenwerking met het Hof van Justitie via de prejudiciële procedure van artikel 267 VWEU. Op de website van het Hof van Justitie staat een informatienota ten behoeve

²³ HvJ 17 december 2009, Martin Martin, C-227/08; HvJ 10 december 1995, van Schijndel, gevoegde zaken C-430/93 en C-431/93; Cass. 15 mei 2009, C.08.0029.N.

²⁴ Zoals artikel 101, lid 1 en 2, VWEU.

²⁵ HvJ 26 april 2012, Invitel, C-472/10; HvJ 9 november 2010, VB Pénzügyi Lízing, C-137/08; HvJ 17 december 2009, Martin Martin, C-227/08 (Een nationale rechterlijke instantie mag een onder richtlijn 85/577/EEG van 20 december 1985 betreffende de bescherming van de consument bij buiten verkoopruimten gesloten overeenkomsten, vallende overeenkomst ambtshalve nietig verklaren op grond dat de consument niet over zijn opzeggingsrecht is voorgelicht, ook al heeft de consument deze nietigheid nooit aangevoerd voor de bevoegde nationale rechters); HvJ 4 juni 2009, Pannon GSM, C-243/08, HvJ 27 juni 2000, Oceano Grupo Editorial en Salvat Editores, gevoegde zaken C-240/98 tot C-244/98 (De nationale rechter is gehouden, ambtshalve te toetsen of een contractueel beding oneerlijk is zodra hij over de daartoe noodzakelijke gegevens, feitelijk en rechtens, beschikt. Acht hij een dergelijk beding oneerlijk, dan laat hij het buiten toepassing, tenzij de consument zich hiertegen verzet. De nationale rechter is daartoe ook verplicht wanneer hij onderzoekt of hij *ratione loci* bevoegd is.; HvJ 26 oktober 2006, Mostaza Claro, C-168/05.

²⁶ Artikel 22 en 26 van de Brussel I-Verordening, artikel 17 van de Brussel Ibis Verordening en artikel 10 van de Alimentatieverordening. Zie I. Couwenberg, *Brussel I Verordening*, themanummer EUR-Alert!, te raadplegen op <http://www.igo-ifj.be/sites/default/files/bestanden/Eur-alert%21%202011-I-Brussel%20I%20V%C2%B0.pdf> .

van de nationale rechters betreffende de prejudiciële verzoeken aan het Hof van Justitie²⁷. Een eerder *EUR-Alert!*-themanummer is gewijd aan de prejudiciële procedure.²⁸

C.2. Rechtspraak van het Hof van Cassatie

Als een geschil dat aanhangig is bij het Hof van Cassatie, de uitlegging van een regel van het EU-recht vereist, is dit rechtscollege in beginsel verplicht desbetreffend een prejudiciële vraag te richten aan het Hof van Justitie.

Het Hof is niet verplicht dergelijke vraag te verwijzen, indien er terzake al rechtspraak is van het Hof van Justitie (= *acte éclairé*) of de juiste uitlegging van het toepasselijke recht evident is (= *acte clair*). Het Hof van Cassatie zal de EU-bepaling dan zelf interpreteren zonder desbetreffend eerst het Hof van Justitie te bevragen.

In de rechtspraak van het Hof van Cassatie kan men derhalve eveneens de uitlegging vinden van bepaalde EU-regels. Het staat de rechter niettemin vrij - als hij van oordeel is dat de rechtspraak van het Hof van Cassatie betwistbaar is - het Hof van Justitie zelf te bevragen. Het is in dit geval wel wenselijk de rechtspraak van het Hof van Cassatie te vermelden in de verwijzingsbeslissing.²⁹

C.3 Rechtsvergelijking

Het EU-recht dient in de 27 landen van de EU – liefst uniform – te worden toegepast. Als men een vraag stelt aan het Hof van Justitie duurt het in de regel een kleine twee jaar alvorens men een antwoord krijgt.³⁰ De oplossing kan voor de rechter voor de hand liggen. Dan kan de rechter oordelen geen vraag te stellen. Toch kan het altijd nuttig zijn na te gaan of onze burens niet reeds met dezelfde rechtsvraag hebben geworsteld en in bevestigend geval, hoe zij hebben geredeneerd en de EU-bepaling hebben uitgelegd.³¹

C.4 Voorbereidende werken van de EU wetgevende akte

De overwegingen voorafgaand aan de bepalingen van de verordening of de richtlijn bewoorden de wil van de EU-wetgever. De referenties naar de voorbereidende werken van een EU-akte zijn te vinden via *EUR-Lex*³².

C.5 Website van het relevant directoraat-generaal van de Europese Commissie

Via de website <http://ec.europa.eu> ("beleidsterreinen"), vindt men de verscheidene directoraten-generaal van de Europese Commissie. Daarop staan in de regel alle

²⁷ Op <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:160:0001:0005:NL:PDF>. Zie ook, C. Naômé, « Le renvoi préjudiciel en droit européen – Guide pratique », *JLMB Opus 4*, 2007, 299 p. ; P. Van Nuffel, "Prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie: leidraad voor de rechtspraktijk na het Verdrag van Lissabon", *RW* 2009-10, p. 1154.

²⁸ Opgesteld door Ilse Couwenberg, te raadplegen op <http://www.igo-ijf.be/sites/default/files/bestanden/Eur-alert%21%202011-III-prejudproc.pdf>

²⁹ Zie HvJ 5 oktober 2010, Elchinov, C-173/09-173/09 en HvJ 20 oktober 2011, Interdil, C-396/09.

³⁰ Er bestaat ook een prejudiciële spoedprocedure, maar deze kan enkel worden toegepast op de gebieden die worden bestreken door titel V van het derde deel van het VWEU, inzake de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht. Zie daarover K. Lenaerts, "De prejudiciële versnelde en spoedprocedures in de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht voor het Hof van Justitie", in A. Bossuyt, B. Deconinck, E. Dirix, A. Fettweis en E. Forrier (eds.), *Liber Spei et Amicitiae Ivan Verougstraete*, Brussel, Larcier, 2011, p. 425.

³¹ Zie m.n. <http://www.legifrance.gouv.fr> en <http://www.rechtspraak.nl> De arresten van de Hoge Raad der Nederlanden zijn dikwijls begeleid door interessante doctrinaire werkstukken van het openbaar ministerie.

³² Voor een praktische leidraad waar de voorbereidende werken van de EU-wetgevende akten te vinden, zie *infra* "III. EU-recht zoeken".

wetgeving, richtsnoeren, mededelingen en beslissingen van de Commissie met betrekking tot de respectieve beleidsterreinen.

Voorbeeld: - bij toepassing van de wet marktpraktijken, zie op de site van DG Gezondheid en consumentenbescherming: http://ec.europa.eu/consumers/rights/index_en.htm: alles over Richtlijn 2005/29 van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt
- bij beoordeling van een verticale overeenkomst, zie op de site van DG mededinging: <http://ec.europa.eu/competition/antitrust/legislation/vertical.html>

II. Overzicht van wetgeving en rechtspraak geselecteerd uit het Publicatieblad van de EU van april en mei 2012³³

A. Wetgeving

Economisch Overheidsbeleid - Staatssteun – Europese Unie

*Verordening 360/2012 van 25 april 2012 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op **de-minimissteun verleend aan diensten van algemeen economisch belang verrichtende ondernemingen***, PB L 114 van 26 april 2012, op <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:114:0008:0013:NL:PDF>

Deze verordening bevat specifieke *de-minimis*regels voor ondernemingen die diensten van algemeen economisch belang verrichten. Beneden de vastgestelde plafonds worden de steunmaatregelen geacht niet aan alle criteria van artikel 107, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) te voldoen en derhalve niet onder de aanmeldingsprocedure van artikel 108, lid 3, VWEU te vallen.

Douane en Accijnzen – Europese Unie - Wederzijdse bijstand bij invordering

*Verordening 389/2012 van 2 mei 2012 betreffende **administratieve samenwerking op het gebied van de accijnzen** en houdende intrekking van Verordening 2073/2004*, PB L 121 van 8 mei 2012, op <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:121:0001:0015:NL:PDF>

Deze verordening stelt de voorwaarden vast waaronder de bevoegde autoriteiten die in de lidstaten met de toepassing van de accijnswetgeving belast zijn, onderling en met de Commissie samenwerken om de naleving van die wetgeving te verzekeren.

B. Rechtspraak

Burgerlijk en Gerechtelijk Recht

Richtlijn 96/9/EG van 11 maart 1996 betreffende de rechtsbescherming van databanken

- 1. Artikel 3, lid 1, van richtlijn 96/9/EG dient aldus te worden uitgelegd dat een „databank” in de zin van artikel 1, lid 2, van deze richtlijn ingevolge deze richtlijn auteursrechtelijk wordt beschermd indien de keuze of de rangschikking van de erin opgenomen gegevens een oorspronkelijke uiting is van de creatieve vrijheid van de maker ervan; het staat aan de nationale rechter dit na te gaan.
Bijgevolg:

³³ Selectie gemaakt door Amaryllis Bossuyt.

- zijn de intellectuele inspanningen en deskundigheid die zijn aangewend bij het creëren van deze gegevens niet relevant om vast te stellen of deze databank voor die auteursrechtelijke bescherming in aanmerking komt;
 - is het te dien einde irrelevant dat de keuze of de rangschikking van deze gegevens al dan niet een toevoeging van een wezenlijke inhoud aan deze gegevens met zich brengt, en
 - kunnen de voor de samenstelling van deze databank vereiste aanzienlijke inspanningen en deskundigheid op zich geen grond opleveren voor een dergelijke auteursrechtelijke bescherming indien daarbij geen blijk wordt gegeven van originaliteit bij de keuze of de rangschikking van de in deze databank opgenomen gegevens.
2. Richtlijn 96/9 dient aldus te worden uitgelegd dat zij, onder voorbehoud van de overgangsregeling van artikel 14, lid 2, ervan, zich verzet tegen een nationale wettelijke regeling die aan onder de definitie van artikel 1, lid 2, ervan vallende databanken auteursrechtelijke bescherming biedt onder andere voorwaarden dan deze van artikel 3, lid 1, van de richtlijn.
(HvJ 1 maart 2012, Football Dataco, C-604/10)

Richtlijn 2006/115/EG van 12 december 2006 betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde naburige rechten op het gebied van intellectuele eigendom

- 1. Een hotelexploitant die zijn gastenkamers uitrust met televisie- en/of radiotoestellen waaraan hij een uitgezonden signaal doorgeeft, is een „gebruiker” die uitgezonden fonogrammen „meedeelt aan het publiek” in de zin van artikel 8, lid 2, van richtlijn 2006/115/EG.
- 2. Een hotelexploitant die zijn gastenkamers uitrust met televisie- en/of radiotoestellen waaraan hij een uitgezonden signaal doorgeeft, is krachtens artikel 8, lid 2, van richtlijn 2006/115, naast de billijke vergoeding die de omroeporganisatie betaalt, zelf ook gehouden een billijke vergoeding te betalen voor de doorgifte van een uitgezonden fonogram.
- 3. Een hotelexploitant die zijn gastenkamers niet uitrust met televisie- en/of radiotoestellen waaraan hij een uitgezonden signaal doorgeeft, maar met andere afspeelapparatuur voor fonogrammen, en er fonogrammen in fysieke of digitale vorm beschikbaar stelt die door middel van zulke apparatuur kunnen worden afgespeeld of gehoord, is een „gebruiker” die fonogrammen „meedeelt aan het publiek” in de zin van artikel 8, lid 2, van richtlijn 2006/115. Bijgevolg is hij gehouden een „billijke vergoeding” in de zin van deze bepaling te betalen voor de doorgifte van deze fonogrammen.
- 4. Op grond van artikel 10, lid 1, sub a, van richtlijn 2006/115, dat een beperking stelt aan het in artikel 8, lid 2, van deze richtlijn bedoelde recht op een billijke vergoeding wanneer het om „privégebruik” gaat, mogen de lidstaten een hotelexploitant die fonogrammen „meedeelt aan het publiek” in de zin van artikel 8, lid 2, van deze richtlijn, niet vrijstellen van de verplichting om een dergelijke vergoeding te betalen.
(HvJ 15 maart 2012, Phonographic Performance, C-162/10)

Verordening 805/2004 van 21 april 2004 tot invoering van een Europese executoriale titel voor niet-betwiste schuldvorderingen

- Het recht van de Unie moet aldus worden uitgelegd dat het zich ertegen verzet dat een verstekvonnis dat is uitgesproken tegen een verweerder van wie het adres onbekend is, wordt gewaarmerkt als Europese executoriale titel in de zin van verordening 805/2004.
(HvJ 15 maart 2012, G, C-292/10)

Verordening 44/2001 van 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken

- 1. In omstandigheden zoals die in het hoofdgeding moet artikel 4, lid 1, van verordening 44/2001 aldus worden uitgelegd dat het niet in de weg staat aan toepassing van artikel 5, punt 3, van dezelfde verordening op een vordering wegens het beheer van een website tegen een verweerder die vermoedelijk burger van de Unie is, maar die op een onbekende plaats verblijft, indien het aangezochte gerecht niet over afdoende aanwijzingen beschikt die de conclusie wettigen dat die verweerder daadwerkelijk buiten het grondgebied van de Unie woont.

2. Het recht van de Unie moet aldus worden uitgelegd dat het er niet aan in de weg staat dat een verstekvonnis wordt gewezen tegen een verweerder aan wie – omdat zijn verblijfplaats niet kan worden bepaald – het gedinginleidend stuk openbaar is betekend naar nationaal recht, mits het aangezochte gerecht zich tevoren ervan heeft vergewist dat alle stappen die nodig zijn om de verweerder te vinden, met spoed en te goeder trouw zijn ondernomen.

(HvJ 15 maart 2012, G, C-292/10)

Richtlijn 2001/29/EG van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij

- Het begrip „mededeling aan het publiek”, dat is opgenomen in richtlijnen 92/100/EEG van 19 november 1992 betreffende het verhuurrecht, het uitleenrecht en bepaalde naburige rechten op het gebied van intellectuele eigendom en 2001/29/EG, moet worden uitgelegd tegen de achtergrond van de in het Verdrag van Rome, de TRIPs-overeenkomst en het WPPT opgenomen overeenstemmende begrippen en op een wijze dat het daarmee verenigbaar blijft, tevens rekening houdend met de context waarin dergelijke begrippen passen en met het door de relevante verdragsbepalingen inzake intellectuele eigendom beoogde doel.

(HvJ 15 maart 2012, SCF Consorzio Fonografici, C-135/10)

Overeenkomst 15 april 1994 inzake handelsaspecten van de intellectuele eigendom (TRIPs)

- De bepalingen van de TRIPs-overeenkomst, en van het Verdrag van de Wereldorganisatie voor de intellectuele eigendom inzake uitvoeringen en fonogrammen van 20 december 1996 (WPPT) zijn toepasselijk in de rechtsorde van de Unie.

Particulieren kunnen zich noch op het Verdrag van Rome, noch op de TRIPs-overeenkomst en evenmin op het WPPT rechtstreeks beroepen.

(HvJ 15 maart 2012, SCF Consorzio Fonografici, C-135/10)

Richtlijn 2008/95/EG van 22 oktober 2008 Merk-aanpassing recht EG-Lidstaten

- Artikel 3, lid 1, sub b en c, van richtlijn 2008/95/EG dient aldus te worden uitgelegd dat het van toepassing is op een woordmerk dat wordt gevormd door nevenschikking van een beschrijvende woordcombinatie en een lettercombinatie die afzonderlijk beschouwd niet-beschrijvend is, wanneer deze lettercombinatie door het relevante publiek wordt waargenomen als de afkorting van deze woordcombinatie doordat deze lettercombinatie uit de beginletters van de woorden van de woordcombinatie bestaat, en het betrokken merk aldus in zijn geheel kan worden opgevat als een combinatie van beschrijvende benamingen of afkortingen, die bijgevolg elk onderscheidend vermogen mist.

(HvJ 15 maart 2012, Strigl, gevoegde zaken C-90/11 en C-91/11)

Handelsrecht, Financieel en Economisch Recht

Richtlijn 2000/31/EG van 8 juni 2000 inzake elektronische handel

- Artikel 3, leden 1 en 2, van richtlijn 2000/31/EG vindt geen toepassing in een situatie waarin de plaats van vestiging van de aanbieder van diensten van de informatiemaatschappij onbekend is, daar voor toepassing van die bepaling vereist is dat de lidstaat op het grondgebied waarvan de aanbieder van de dienst van de informatiemaatschappij daadwerkelijk gevestigd is, bekend is.
(HvJ 15 maart 2012, G, C-292/10)

Richtlijn 93/13/EEG van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten

- Artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten, moet aldus worden uitgelegd dat de rechter bij wie de zaak aanhangig is, zijn beoordeling van de vraag of een overeenkomst tussen een consument en een beroepsbeoefenaar met een of meerdere oneerlijke bedingen kan voortbestaan zonder die bedingen, niet uitsluitend kan baseren op de eventueel gunstige gevolgen van de nietigverklaring van die overeenkomst in haar geheel voor een van de partijen, in dit geval de consument. Die richtlijn verbiedt een lidstaat echter niet om, binnen de grenzen van het Unierecht, te voorzien in een nationale regeling op grond waarvan een overeenkomst die een beroepsbeoefenaar sluit met een consument en die een of meerdere oneerlijke bedingen bevat, in haar geheel nietig is wanneer blijkt dat zulks de consument een betere bescherming biedt.
(HvJ 15 maart 2012, Pereničová en Perenič, C-453/10)

Richtlijn 2005/29/EG van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt

- Een handelspraktijk waarbij in een kredietovereenkomst een lager werkelijk jaarlijks rentepercentage is opgegeven dan het daadwerkelijke, moet worden aangemerkt als „misleidend” in de zin van artikel 6, lid 1, van richtlijn 2005/29/EG oneerlijke handelspraktijken, indien zij de gemiddelde consument ertoe brengt of kan brengen een besluit over een transactie te nemen dat hij anders niet had genomen. Het staat aan de nationale rechter om na te gaan of dit in het hooffding het geval is. De kwalificatie van een dergelijke handelspraktijk als oneerlijk is een van de elementen die de bevoegde rechter kan betrekken in zijn beoordeling overeenkomstig artikel 4, lid 1, van richtlijn 93/13 van het oneerlijke karakter van de bedingen in een overeenkomst die betrekking hebben op de kosten van de aan de consument verstrekte lening. Een dergelijke kwalificatie heeft echter geen rechtstreekse gevolgen voor de beoordeling van de geldigheid van de gesloten kredietovereenkomst uit het oogpunt van artikel 6, lid 1, van richtlijn 93/13.
(HvJ 15 maart 2012, Pereničová en Perenič, C-453/10)

Fiscaal recht

Btw-wetboek

- De artikelen 6, lid 2, eerste alinea, sub a, en 13, B, sub b, van de Zesde richtlijn (77/388/EEG) van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der lidstaten inzake omzetbelasting - Gemeenschappelijk stelsel van btw: uniforme grondslag, zoals gewijzigd bij richtlijn 95/7/EEG, moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een nationale regeling (terzake artikel 44,

§ 3, punt 2, van het btw-wetboek) die, ook al ontbreken de kenmerken van verpachting of verhuur van onroerend goed in de zin van dat artikel 13, B, sub b, het gebruik voor privédoeleinden door personeel van een belastingplichtige rechtspersoon van een gedeelte van een gebouw dat die belastingplichtige heeft gebouwd of krachtens een zakelijk recht op het goed in bezit heeft, behandelt als een op grond van deze laatste bepaling van btw vrijgestelde dienstverrichting, indien dat goed het recht op aftrek van voorbelasting heeft doen ontstaan.

Het staat aan de verwijzende rechter om te beoordelen of, in een situatie zoals aan de orde in het hoofdgeding, ervan kan worden uitgegaan dat sprake is van verhuur van onroerend goed in de zin van genoemd artikel 13, B, sub b.

(HvJ 29 maart 2012, Belgische Staat/BLM, C-436/10)

Richtlijn 2006/112/EG van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van BTW en de door haar ingetrokken Richtlijn 6, 77/388/EEG van 17 mei 1977 BTW, omzetbelasting, uniforme grondslag

- 1. De economische activiteiten als bedoeld in artikel 9, lid 1, tweede alinea, van richtlijn 2006/112, kunnen in verschillende opeenvolgende handelingen bestaan. Voorbereidende handelingen, zoals de verkrijging van bedrijfsmiddelen en dus ook de aankoop van een onroerend goed, moeten reeds tot de economische activiteiten worden gerekend.

Het beginsel van neutraliteit van de btw ten aanzien van de fiscale belasting van de onderneming vereist dat de eerste investeringsuitgaven die worden gedaan ten behoeve en ter verwezenlijking van een onderneming, als economische activiteiten worden aangemerkt. Het zou in strijd zijn met dat beginsel indien die activiteiten werden geacht eerst een aanvang te nemen op het tijdstip waarop een onroerend goed daadwerkelijk wordt geëxploiteerd, dat wil zeggen wanneer de belastbare inkomsten ontstaan. Iedere andere uitlegging zou de ondernemer bij het verrichten van zijn economische activiteit belasten met de kosten van btw, zonder dat hij die zou kunnen aftrekken en zou neerkomen op een willekeurig onderscheid tussen investeringsuitgaven vóór en tijdens de daadwerkelijke exploitatie van een onroerend goed.

Eenieder die dergelijke investeringshandelingen verricht, die nauw verband houden met en noodzakelijk zijn voor de toekomstige exploitatie van een onroerend goed, is te beschouwen als belastingplichtige in de zin van de richtlijn 2006/112.

2. De hoedanigheid van belastingplichtige is slechts verkregen en het recht op aftrek kan slechts worden uitgeoefend wanneer degene die de btw-aftrek vraagt, heeft aangetoond dat de voorwaarden om die aftrek te genieten, zijn vervuld en dat uit objectieve elementen blijkt dat hij voornemens is economische activiteiten aan te vatten die aanleiding geven tot belastbare handelingen. Mocht de belastingdienst vaststellen dat het recht op aftrek frauduleus is uitgeoefend of daarvan misbruik is gemaakt, dan kan hij met terugwerkende kracht de terugbetaling van de afgetrokken bedragen vorderen.

3. Het fundamentele beginsel van neutraliteit van de btw verlangt dat aftrek van voorbelasting wordt toegestaan indien de materiële voorwaarden daartoe zijn vervuld, ook wanneer een belastingplichtige niet voldoet aan bepaalde formele vereisten. Indien de belastingadministratie over de nodige gegevens beschikt om vast te stellen dat de belastingplichtige, als ontvanger in het kader van de betrokken transactie, tot voldoening van de btw gehouden is, mag zij bijgevolg voor het recht van laatstgenoemde op aftrek van deze belasting geen nadere voorwaarden stellen die tot gevolg kunnen hebben dat de uitoefening van dat recht wordt verhinderd.

(HvJ 1 maart 2012, Polski Trawertyn, C-280/10)

- Artikel 168, sub a, van richtlijn 2006/112/EG dient aldus te worden uitgelegd dat een als zodanig handelende belastingplichtige die een investeringsgoed heeft aangeschaft en voor zijn bedrijfsvermogen heeft bestemd, recht heeft op aftrek

van de btw over de aanschaf van dit goed tijdens het belastbare tijdvak waarin de belasting verschuldigd is geworden, ongeacht de omstandigheid dat dit goed niet onmiddellijk voor bedrijfsdoeleinden wordt gebruikt. Het is de taak van de nationale rechter om na te gaan of de belastingplichtige het investeringsgoed ten behoeve van zijn economische activiteit heeft aangeschaft en om in voorkomend geval te oordelen of sprake is van fraude.
(HvJ 22 maart 2012, Klub OOD, C-153/11)

- Artikel 17, lid 2, sub b, van de Zesde richtlijn (77/388/EEG) van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen der lidstaten inzake omzetbelasting – Gemeenschappelijk stelsel van btw: uniforme grondslag, moet in die zin worden uitgelegd dat het een lidstaat niet toestaat het recht op aftrek van de btw bij invoer afhankelijk te stellen van de daadwerkelijke voorafgaande betaling van die belasting door de belastingplichtige wanneer laatstgenoemde tevens de houder is van het recht op aftrek.
(HvJ 29 maart 2012, Véleclair, C-414/10)

Staatsrecht en Bestuursrecht

Richtlijn 2004/18/EG van 31 maart 2004 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor werken, leveringen en diensten

- 1. Artikel 2 van richtlijn 2004/18 verzet zich niet tegen een bepaling van nationaal recht volgens welke de aanbestedende dienst in wezen de gegadigden schriftelijk kan verzoeken om hun inschrijving nader toe te lichten zonder evenwel een wijziging van de inschrijving te vragen of te aanvaarden. In de uitoefening van deze beoordelingsbevoegdheid dient de aanbestedende dienst de verschillende gegadigden gelijk en op loyale wijze te behandelen, zodat het verzoek om nadere toelichting aan het einde van de selectieprocedure van de inschrijvingen en in het licht van de uitkomst daarvan niet overkomt als ten onrechte in het voordeel of nadeel van de gegadigde of gegadigden tot wie dit verzoek was gericht.

2. Artikel 55 van richtlijn 2004/18/EG moet aldus worden uitgelegd dat het vereist dat de nationale wettelijke regeling een bepaling bevat die in wezen bepaalt dat wanneer de gegadigde een abnormaal lage prijs voorstelt, de aanbestedende dienst hem schriftelijk verzoekt om zijn prijsvoorstel nader toe te lichten. Het staat aan de nationale rechter om, in het licht van alle hem overgelegde dossierstukken, te onderzoeken of het verzoek om nadere toelichting de betrokken gegadigde in staat heeft gesteld om zijn inschrijving afdoende toe te lichten.

Artikel 55 van richtlijn 2004/18 verzet zich tegen het standpunt van een aanbestedende dienst die van mening zou zijn dat het niet aan hem staat om de gegadigde om uitleg te verzoeken over een abnormaal lage prijs.
(HvJ 29 maart 2012, SAG ELV Slovensko, C-599/10)

Verdrag betreffende de Europese Unie

- Het recht van de Unie, inzonderheid het beginsel van het verbod van rechtsmisbruik, artikel 4, lid 3, VEU, de door het VWEU gewaarborgde vrijheden, het beginsel van non-discriminatie, de regels inzake staatssteun en de verplichting, de daadwerkelijke toepassing van het recht van de Unie te waarborgen, moet aldus worden uitgelegd dat het er niet aan in de weg staat dat in een zaak als die in het hoofdgeding, betreffende directe belastingen, een nationale bepaling wordt toegepast op grond waarvan procedures die aanhangig zijn voor een gerecht dat in laatste instantie uitspraak doet in belastingzaken, worden beëindigd tegen betaling van een bedrag ter hoogte van 5 % van het in geding zijnde bedrag, wanneer die procedures zijn aangevangen met een beroep

dat meer dan tien jaar voor de inwerkingtreding van die bepaling in eerste aanleg is ingesteld en de belastingdienst in eerste en in tweede aanleg in het ongelijk is gesteld.

(HvJ 29 maart 2012, 3M Italia, C-417/10, zie ook HvJ 29 maart 2012, Ufficio IVA, C-500/10)

Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)

- Artikel 102 VWEU moet aldus worden uitgelegd dat een beleid van lage prijzen dat ten aanzien van bepaalde belangrijke voormalige klanten van een concurrent van een onderneming met een machtspositie wordt gehanteerd, niet als uitsluitingsmisbruik kan worden aangemerkt op de enkele grond dat de door deze onderneming toegepaste prijs voor een van deze klanten lager is dan de gemiddelde totale kosten die aan de activiteit in kwestie kunnen worden toegerekend, maar hoger dan de daarop betrekking hebbende gemiddelde incrementele kosten, zoals geraamd in de procedure die aan de hoofdzaak ten grondslag ligt. Om te beoordelen of in omstandigheden als in de hoofdzaak sprake is van mededingingsversturende effecten, moet worden onderzocht of dit prijsbeleid zonder objectieve rechtvaardiging tot daadwerkelijk of waarschijnlijk gevolg heeft dat deze concurrent, ten nadele van de mededinging en dus de belangen van de consument, wordt uitgesloten.

(HvJ 27 maart 2012, Post Danmark, C-209/10)

Milieurecht

Richtlijn 2001/42/EG van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's

- 1. Het begrip plannen en programma's „die door wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen zijn voorgeschreven” in artikel 2, sub a, van richtlijn 2001/42/EG, moet aldus worden uitgelegd, dat het ook ziet op bijzondere bestemmingsplannen zoals het in de betrokken nationale wettelijke regeling in het hoofdgeding bedoelde plan.

2. Artikel 2, sub a, van richtlijn 2001/42 moet aldus worden uitgelegd, dat een procedure tot volledige of gedeeltelijke intrekking van een bestemmingsplan zoals dit waarvan sprake is in de artikelen 58 tot en met 69 van het Brussels wetboek van ruimtelijke ordening, zoals gewijzigd bij ordonnantie van 14 mei 2009, in beginsel binnen de werkingssfeer van deze richtlijn valt, zodat de bij deze richtlijn met betrekking tot milieubeoordelingen vastgestelde bepalingen op deze procedure moeten worden toegepast.

(HvJ 22 maart 2012, Inter-Environnement Bruxelles, C-567/10)

III. EU-recht zoeker (Praktische handleiding bij opzoeking van EU-wetgeving en rechtspraak)

EU wetgeving via <http://eur-lex.europa.eu/nl/index.htm>

Zoekmethode:

- “Eenvoudig zoeken”
- Onder “Zoeken op documentnummer” – “referentienummer document”
- Tik soort akte aan, invullen jaar en nummer akte (bijv Richtlijn 77/388: jaar is 1977, nr. is 388)
- “Zoeken”

- Onder het opschrift van de akte, "Bibliografische gegevens + Tekst (twee talen naast elkaar)"

Resultaten van de opzoeking:

1. De wijzigende akten onder "Verbindingen tussen documenten" – "gewijzigd door"
2. Geconsolideerde versies van de akte
3. Rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU en hangende zaken bij het Hof van Justitie onder "Besluit waarvoor de zaak gevolgen heeft"³⁴

Op een gemakkelijke manier kan men aldus nagaan indien er reeds rechtspraak en/of een prejudiciële vraag hangende is betreffende de specifieke bepaling van de akte terzake

Bv: - "A13LBDPT1 Uitgelegd door [61981J0255](#)"

Op die manier wordt verwezen naar een arrest van het Hof van Justitie dat artikel 13.B.d, punt 1, van Richtlijn 77/388 uitlegt

- "A09P1 Uitgelegd door [61984J0168](#)"

= artikel 9, punt 1

- "artikel 13.B PT D PT 2 uitlegging verzocht door [62010P0093C\(01\)](#)"

Op die manier wordt verwezen naar een verzoek om een prejudiciële beslissing mbt artikel 13.B.d, punt 2

4. De oorspronkelijke tekst van de akte

Rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU

Rechtspraak én hangende zaken (Hof van Justitie en Gerecht)

via <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=nl>

Bv: Als men "2201/2003" invult in het kader "Woorden uit de tekst", dan krijgt men een lijst van alle rechtspraak én hangende zaken van het Hof van Justitie en Gerecht mbt Verordening 2201/2003 van 27 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid.

³⁴ **Let op:** Deze lijst wordt soms met enkele maanden vertraging aangevuld. Voor alle zekerheid zoekt men in tweede instantie ook naar rechtspraak of hangende zaken onder de akte terzake via <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=nl>, "Woorden uit de tekst".